

Kontaktperson
Kulturmiljöenheten
Julia Cronqvist 010 – 224 15 10
julia.cronqvist@lansstyrelsen.se

Svaneholms slotts Andelsförening
Att: Ordförande Bertil Nilsson
bertil.skivarp@hotmail.com

Beslut om tillstånd till anläggande av tillfällig tennisplan inom byggnadsminnet Svaneholms slott, fastigheten Svaneholm 2:1, Skurups kommun

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen **godkänner** er ansökan med följande **villkor**:

- Arbetet ska utföras under medverkan av antikvarisk expert enligt bilagan *Antikvarisk medverkan*. Antikvarien ska särskilt delta vid markarbeten och bevaka att inte kulturlager berörs av grävningar samt att placeringen i övrigt på bästa sätt anpassas till platsen.
- Markingrepp ska begränsas till 30 cm djup eller ett djup som motsvarar matjordslager på platsen.
- Marken runt banan ska släntas så att den visuella inverkan av planen begränsas.
- Tennisplanen med betongfundament och påförd jord ska tas bort och marken återställas till befintligt utseende senast 2021-09-30.
- Om det uppkommer större avvikelser från de godkända ansökningshandlingarna ska Länsstyrelsen godkänna dessa innan åtgärden utförs.

Beslutet är taget i enlighet med 3 kap. 14 § kulturmiljölagen (1988:950), förkortad KML.

Skäl till Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen har prövat er ansökan om att anlägga en gräsplan för tennisspel med demonterbart räcke framför Svaneholms slott, sydöst om slottsbyggnaden.

Enligt 3 kapitlet i Kulturmiljölagen får ett byggnadsminne ändras i strid med skyddsbestämmelserna endast om det finns särskilda skäl.

Länsstyrelsen bedömer att den ursprungliga ansökan som gällde anläggande av en permanent tennisplan framför slottet skulle ha inneburit en bestående negativ påverkan på byggnadsminnets kulturhistoriska värden. Anläggandet av denna plan skulle påverka både eventuella kulturlager under mark med spår från äldre vallgrav, fiskdamm och trädgårdsanläggningar samt gestaltningen av miljön framför slottet.

Efter förändringar i ansökan har den negativa inverkan på miljön kunnat begränsas. Enligt det nya förslaget kommer tennisplanen att anläggas med begränsade markingrepp och ska vara tillfällig under tre år. Under dessa tre år kommer planen att vara synlig framför slottet. Därefter ska planen tas bort och marken återställas. De begränsade markingreppen innebär att inga kulturlager kommer att beröras av arbetena.

Länsstyrelsen anser att eftersom ändringen endast är tillfällig, markingreppen begränsade och anläggandet möjliggör ett återställande av marken kan åtgärden genomföras utan en bestående negativ inverkan på byggnadsminnet. Projektet syftar i förlängningen till att generera en större inkomst till slottsmiljön så att denna kan underhållas och skötas. Länsstyrelsen bedömer utifrån detta att det finns särskilda skäl till att ge tillstånd enligt ansökan.

Beskrivning av ärendet

Ni har ansökt om tillstånd till att anlägga en tennisplan med demonterbart räcke inom byggnadsminnet Svaneholms slott i enlighet med handlingar som först inkom till Länsstyrelsen den 22 februari 2019 och som kompletterades den 25 februari samt den 5 april 2019.

Tennisplanen ska endast användas vid turneringstillfällena vilket rör sig om ca en vecka per år. Under turneringen kommer läktare att monteras längs spelplanens sidor.

Bakgrund till ansökan är att Svaneholm slotts andelsförening avser att upplåta slottsparken till en tennisturnering. Föreningen har på möte den 26 mars förtydligat att avtal finns om att under 3 år, 2019 – 2021, anordna en turnering för Wimbeldonseniorer. Det pågår även ett arbete för att undersöka möjligheten att anordna en årlig återkommande ATP-turnering. I ansökan har inga särskilda skäl för anläggandet av tennisplanen framhållits men genom muntliga uppgifter har framkommit att ekonomiska skäl ligger bakom satsningen. Motivet skulle enligt

dessa vara att få in en inkomst som kan gagna slottsmiljön och dess framtida underhåll.

Länsstyrelsen träffade företrädare för Svaneholms andelsförening, Skurups kommuns tillväxt- och utvecklingsavdelning samt från bolaget 3RS Holding för ett möte den 24 januari 2019. Vid mötet framkom att det finns några ingående krav och förutsättningar för att anlägga en tennisplan vid slottet. Själva möjligheterna till vyer mot slott och sjö har i det här fallet legat till grund för valet av plats, utöver detta måste en tennisplan enligt internationella riktlinjer ligga i nordöst/sydvästlig riktning och läktare ska kunna få plats längs med planens sidor. Placeringen av planen har utifrån denna ekvation lagts invid slottet och nära den infartsväg som leder fram till slottsbyggnadens entré.

En antikvarisk konsekvensbedömning begärdes därefter in den 28 januari 2019.

Länsstyrelsen besökte Svaneholms slott den 15 mars 2019 för att på plats studera förutsättningarna.

Den 26 mars 2019 träffade åter Länsstyrelsen företrädare för Svaneholms andelsförening, Skurups kommuns tillväxt- och utvecklingsavdelning samt från bolaget 3RS Holding. På mötet framförde Länsstyrelsen att en permanent tennisplan kommer att få en bestående negativ påverkan på byggnadsminnets kulturhistoriska värden, dels genom sin visuella påverkan och dels även genom att ingrepp i kulturlager i parken kan förstöra värdefull historisk information. Länsstyrelsen bedömde därför att ansökan i sin ursprungliga form inte kunde bifallas och efterfrågade alternativa möjligheter att anlägga planen. Mötet resulterade i en förnyad diskussion kring förutsättningarna på platsen och i en överenskommelse om att ett tillstånd kan tidsbegränsas till 3 år, vilket motsvarar den avtalstid som finns för den planerade seniorturneringen.

En komplettering till ansökan utifrån dessa förutsättningar inkom till Länsstyrelsen den 5 april 2019.

Av kompletteringen framgår att tennisplanen ska anläggas med alternativ teknik som gör att markingrepp kan begränsas till maximalt 30 cm eller motsvarande matjordslager. Placeringen har på plats studerats av antikvarie Anders Reisernt, så att negativ inverkan kan undvikas.

Antikvarisk konsekvensbedömning

En antikvarisk konsekvensbedömning har tagits fram av Anders Reisernt 2019-02-21, Reisernt Kultur & miljö. I denna finns en historisk genomgång av slottets bebyggelseutveckling samt omgivande park. Kartöverlägg från en uppsats, skriven av

Daniel Andersson vid Sveriges Lantbruksuniversitet i Alnarp, visar slottsområdets utbredning och gestaltning under olika skeden.

Konsekvensbedömningens slutsats är att tennisplanen inte kommer att innebära någon påtaglig skada på byggnadsminnet.

Svaneholms slott

Svaneholms slott är skyddat som byggnadsminne sedan den 20 maj 1968 och enligt skyddsbestämmelserna ska skyddsområdet *"ej utan riksantikvariens samtycke ytterligare bebyggas eller bli föremål för annan genomgripande förändring"*.

Svaneholms slott är bland annat känd för Rutger Macklean och det enskifte som infördes med utgångspunkt härifrån under 1780-talet. Denna reform är en av de mest genomgripande förändringarna i Sveriges jordbruks- och landskapshistoria. Svaneholms slott ligger inom område utpekad som riksintresse för kulturmiljö och där slottet med omgivande park och bebyggelse är ett av riksintressets motiv till bevarande och uttryck.

Svaneholms slott etablerades på platsen under 1500-talet och består idag av en fyrkantig borg med innergård. Under slutet av 1600-talet skedde en drastisk omgestaltning av den sydöstra längan vars fasad höjdes och fick en barockinspirerad prägel. Denna fasad vetter idag mot parken.

Utifrån äldre kartmaterial kan utläsas hur gestaltningen av miljön kring slottet ändrats under århundradena. Gerhard Von Burman har varit på plats under 1680-talet och avbildar då slottet på en holme med vallgrav samt en "fiskedamm" öster om slottsbyggnaden. Bortom fiskedammen finns en barockträdgård anlagd med strikta geometriska mönster. Under tidigt 1800-tal lät Rutger Macklean fylla igen vallgraven och på en karta från 1860-talet avbildas en engelsk park kring slottet med vindlande gångar och träd. På ett fotografi som Rejnert bedömer vara från efter andra världskriget anläggs nuvarande gräsmatta framför slottsbyggnaden.

Slottet ligger idag längst ut på en udde mot sjön, detta innebär att det endast finns större markyta på två sidor om slottet. För besökande allmänhet upplevs idag slottets sydöstra fasad från 1600-talets slut, den fasad som tennisplanen ska förläggas framför, som framsida eftersom det är denna man möts av när man anländer längs med infartsvägen. Det finns på detta vis ingen sida eller baksida med oanvända eller mindre känsliga markytor att använda.

Gräsplanen framför Svaneholms slott har legat relativt oförändrad under cirka 70 år. Från infartsvägen sluttar marken något ner mot något planare yta som sedan stiger något uppåt kring slottet och det som troligen markerar den slottsholme som

Svaneholms slott ursprungligen anlades på. Marken framför slottet ger ett intryck av att vara naturligt varierad.

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 3 kap. 14 § KML kan Länsstyrelsen om särskilda skäl finns lämna tillstånd till att byggnadsminnet ändras i strid mot skyddsbestämmelserna. I tillståndet får Länsstyrelsen ställa de krav som är skäliga utifrån behovet av renoveringen eller förändringen. Kraven får gälla hur åtgärden ska utföras samt vilken dokumentation som behövs.

Övriga upplysningar

Svaneholms slott ligger inom riksintresse för kulturmiljövården. Enligt 3 kap 6 § Miljöbalken får åtgärder ej utföras som påtagligt skadar de utpekade kulturmiljöerna. Slottsmiljön med omgivande mark och bebyggelse utgör motiv och uttryck för riksintressets bevarande. En av riksintressets värdekärnor utgörs därmed av slottsmiljön vid Svaneholm och landskapet däromkring. Exploatering och omdaning av marken i denna del är extra känsligt. Om varsamhet inte visas mot den historiska miljön och de strukturer som gör riksintressets historiska utveckling avläsbar, finns en stor risk att kulturhistoriska värden som är lokalt, regionalt och nationellt högt värderade går förlorade.

För information om hur Länsstyrelsen Skåne behandlar personuppgifter, se länk www.lansstyrelsen.se/dataskydd

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Förvaltningsrätten i Malmö, se bilagan *Hur man överklagar till Förvaltningsrätten*.

De som deltagit i Länsstyrelsens beslut

Detta beslut har fattats av länsantikvarie Britta Roos. I handläggningen har också antikvarie Julia Cronqvist medverkat.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför underskrift.

Britta Roos

Bilaga

Hur man överklagar till Förvaltningsrätten

Kopia till

Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne
Skurups kommun
Riksantikvarieämbetet